

havt imod Arvefæste, da den Arvefæster ikke blot ifølge den nyere Lovgivning, men ogsaa som Forholdene have været i en lang Række af Aar, har i det Væsentlige de samme Rettigheder som en fuldstændig Eier. En Arvefæster kan sælge og pantsætte sit Gods. Han kommer lettere til Godsset, naar han engang skal kjøbe, fordi der er en vis aarlig Afgift at svare, der udgjør Bederlaget for den større Deel af Værdien af Gaarden, og han er derved ikke prisgivnen for de Ulemper, som en Eier er prisgivnet, naar Capitalen under uheldige Tidsomstændigheder bliver opsagt, Noget, der vistnok kan have meget alvorlige Følger — og der var en lang Periode her i Danmark, hvor Eiendomsmand og navnlig de Selveiere, der havde kjøbt imod en Kjøbesum, der oversteg deres Ene, maatte gaae fra Gaardene den Ene efter den Anden. De Forandringer i Arvefæsterens Stilling mod Herlighedsseieren, der ere skeete i sin Tid, kunne i Formen have noget Tilløkkende, men ere ikke af stor praktisk Vigtighed. Om Skiftet efter Arvefæsteren bliver forrettet af Herlighedsseieren eller af Herredsfogden, det var virkelig Noget, Bedkommende ikke satte megen Priis paa, ja, jeg troer endogsaa, der var Mange, der hellere vilde have, at Skiftet blev forrettet af den Første end af Herredsfogden. Heller ikke vilde den Omstændighed, at Arvefæsteren blev ved at fortære under Eierens Birkething — hvis han forresten havde Birkething, hvilket jo dog kun var en Undtagelse — være ham til Skade, da Retten pleiedes aldeles paa samme Maade, og han endog havde den Fordeel, at han havde nærmere til Thingstedet, hvor han i mangfoldige Tilfælde skulde møde. Den eneste betydelige Forskiel, der finder Sted, var, at ifstedetfor, at den forrige Eier i Almindelighed betingede sig, og kunde betinge sig Sagtretten, saa kan dette ikke længere skee. Døvrigt er det under alle Omstændigheder vist, at den ærede Forslagsstiller selv erkjender, at man ikke blot skal begunstige den saakaldte fuldstændige Eiendomsoverdragelse, men ogsaa Overdragelsen til Arvefæste. Jeg skal endnu gjøre den Bemærkning, at, dersom man vil sætte sig ud over den Interesse, som Fæsterne have af, at Gaarden skal blive hos Børnene

efter deres Død, og det blot er om at gjøre at staffe Selveiendom paa hvad Maade det saa end skeer, saa kan man gjøre Loven paa eengang meget tilfredsstillende baade for dette Formaal og tillige for de fideicommissberettigede Familiers Ret og Vel, der paa en høist indgribende Maade bliver udsat for Fare ved dette Lovforslag. Det var nemlig, at man folgte enhver Fæstegaard, naar den blev fæsteledig, ved Auction. Derved fik Fideicommisset den størst mulige Sum, og saa blev der ogsaa Selveiendom. Men jeg anseer det for en stor Gaardhed og Noget, man ikke burde give sin Stemme til, og som det var umuligt, under den forrige Regjering, at erhverve Bevilling til. Men den Deel af Lovforslaget, jeg fornemmeligmaa opholde mig ved, er § 7, som gaaer ud paa at indrømme offentlige Stiftelsers Bestyrere Ret til at sælge Bøndergodsset for saadanne Summer, som de finde passende. Jeg troer, at det er en Ret, som paa ingen Maade kan indrømmes. Jeg skal ikke gaae videre ind paa, hvad min høitærede Collega udtalte om, at ikke alle Godsbestyrere have den Indsigt, at de kunne rettelig bedømme, hvad der er den rette Kjøbesum. Der er jo vistnok mange Bestyrere af offentlige Gods, som godt kunne bedømme det, og vel endog bedre end noget Ministerium; men jeg troer ogsaa, at der er nogle af dem, der ikke kunne bedømme det, og jeg troer, at vedkommende Ministerium, om det end ikke kjender de specielle Eiendomme, og om det end ikke har særdeles Indsigt i Landvæsenet, dog i den Forretningsphære, hvormed det befatter sig, kan staffe de Dplysninger, det kan behøve, ligesom det dog nok ogsaa ved de øvrige Hjælpeidler, der staae til dets Raadighed, vil være temmelig vel istand til at bedømme, hvorvidt Kjøbesummen er nogenlunde antagelig eller ikke. Men det er ikke dette, jeg saameget vil lægge Vægt paa, som paa det ganske Unaturlige, jeg finder deri, at Bestyrere, som enten ere udnævnte af Regjeringen eller paa Grund af et eller andet Familieforhold ere blevne det, skulle være beføiede til ganske efter Behag at kunne overlade disse Eiendomme til, hvem de ville. De kunne snart af en særdeles Belvillie imod Bønderne paa de Gods, som staae under deres Bestyrelse, snart af andre Grunde lade sig